

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår ref.: 2023/21959-2

Deres ref.: 23/2143

Dato: 31.01.2024

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i forskrift om konsekvensutredninger (endringer i krav om meldeplikt for kraftledninger og solkraftverk)

Østfold fylkeskommune viser til brev fra Olje- og energidepartementet datert 19. desember 2024.

Bakgrunn for sak

Etter avtale med Klima- og miljødepartementet sender Olje- og energidepartementet forslag om endring i forskrift om konsekvensutredninger knyttet til krav om meldeprosess før konsekvensutredninger (KU-forskriften) for kraftledninger og solkraftanlegg.

Frist for å gi høringsuttalelse er 31. januar 2024. Østfold fylkeskommune opplever at høringsfristen er kort og at det ikke gir rom for gode prosesser og forankring hos høringsparter.

Fylkeskommunens rolle

Østfold fylkeskommune har vurdert saken som regional planmyndighet, kulturminnemyndighet, vannregionmyndighet og som veieier for fylkesveier. Vi uttaler oss blant annet med utgangspunkt i fylkesplanen for Østfold.

Fylkeskommunen har i tillegg en veilederrolle, og ønsker å bidra til gode prosjekter som styrker og ivaretar viktige hensyn til blant annet by- og stedsutvikling, kulturminner, bo- og oppvekstvilkår samt naturmangfold i tråd med blant annet bærekraftsmålene i FN17.

Kraftledninger

Regelverket om melding og etterfølgende konsekvensutredninger for energiltak er hjemlet i plan- og bygningsloven, med tilhørende forskrift om konsekvensutredninger. Der det er krav

PLAN samfunnsplanlegging og miljø

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Oscar Pedersens vei 39, 1721 SARPSBORG

Telefon:

E-post: post@ofk.no

Internett: www.ofk.no

Org.nr.: 930580694

om melding, skal dette inkludere et forslag til konsekvensutredningsprogram som skal sendes på høring, før det fastsettes av den aktuelle konsekvensutredningsmyndigheten.

Dagens praksis er at før en tiltakshaver kan søke om konsesjon til bygge, eie og drive en kraftledning med spenning 132 kV eller høyere og lengde på mer enn 15 km ny trasé, gjelder det et krav om at tiltaket må meldes til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Forslag til endring

For kraftledninger foreslår departementet å endre KU-forskriften slik at grensen for når en tiltakshaver må forhåndsmelde kraftledninger på 132kV, heves fra 15 km til 50 km. Samtidig skal tiltakshaver få velge å likevel kunne forhåndsmelde denne typen kraftledninger. Tiltakshaver får dermed en rett, men ikke en plikt til å melde kraftledninger på 132 kV, som er mellom 15 og 50 km lange. Tiltakshaver må da selv vurdere hvor konfliktfylt eller krevende en kraftledning i denne størrelseskategorien vil være, og eventuelt forhåndsmelde prosjektet.

I notatet fra departementet legges det noen føringer for når det kan være fornuftig at tiltakshaver benytter seg av retten til å melde. Tiltakshaver bør blant annet melde en planlagt kraftledning dersom:

- Det er flere traséalternativer
- Det er sannsynlig at det ved høring av meldingen vil komme krav om ytterligere trasealternativer og/eller større justeringer
- Det er verdifulle natur- og miljøinteresser
- Det er verdifulle landskapsområder
- Det er verdifulle kulturmiljøer og kulturminner
- Uberørte områder, friluftsområder og eller områder for turisme
- Berøring med boligområder, jordbruksområder eller i beitearealer

Behovet for endring i KU-forskriften begrunner departementet med at betydelige utvidelser av strømmettet vil være avgjørende for fremtidens kraftsystem, samtidig som vi må øke utnyttelsen av det eksisterende strømmettet. Departementet viser til at store deler av nettet er enten beslaglagt eller reservert, og det tar tid å bygge nye nettanlegg. Derfor arbeider regjeringen med å finne tiltak for å forsterke kapasiteten i strømmettet i hele landet og korte ned saksbehandlingen. Regjeringen foreslår i sin handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet (april 2023), å fjerne et prosessledd for 132 kV kraftledninger som har en lengde på opptil 50 km. Ved å fjerne plikten om å forhåndsmelde, kan tiltakshaver planlegge og utrede anlegget og søke om konsesjon, uten å måtte melde prosjektet til konsesjonsmyndighetene i forkant.

Departementet skriver også at «.. det vil avlaste NVE som har mange kraftlednings saker som ligger i kø», men ser at det samtidig innebærer at man mister en forutgående forankring av rammene for konsekvensutredningene, og at det i noen tilfeller kan øke konfliktnivået og gi mindre tillitt til prosessene. Departementet mener likevel at tiltakshaver kan legge til rette for en tidlig forankring og ta ansvar for en god konsekvensutredning, som deretter skal vedlegges konsesjonssøknaden. Det presiseres også at tiltakshaver beholder en rett til å melde

prosjektet for kraftledninger på 132 kV med en lengde mellom 15 og 50 km, og at en melding kan benyttes der det er potensiale for større konflikter i forbindelse med kraftledningsutbyggingen.

Østfold fylkeskommune har følgende merknader:

Tidlig involvering

Østfold fylkeskommune ønsker å være tidlig, tydelig og en forutsigbar aktør i arealplanleggingen. Gode og solide planer kjennetegnes ved at de viktigste problemstillingene er avklart og håndtert så tidlig som mulig i prosessen. Det vil igjen medføre at behovet for dispensasjoner og avvik fra plan reduseres. Østfold fylkeskommune mener at kravet om forhåndsmelding av kraftledninger på 132kV ikke bør endres.

Intensjonen i KU-forskriften

Alle foreslåtte tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for miljø og samfunn skal i utgangspunktet konsekvensutredes. Formålet med konsekvensutredningsforskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir vurdert på en skikkelig måte før man fatter vedtak. Gode konsekvensutredninger er avgjørende for at forvaltningen skal kunne gjøre gode avveininger mellom ulike interesser og hensyn. Konsekvensutredningsregleverket gir oss en samlet vurdering av konsekvensene – sumvirkningene.

Samarbeid for å nå målene

Bærekraftsmål 17 handler om at det som kreves for at målene 1-16 skal nås, det vil si samarbeid og ansvar for helheten. Arealbruk og nedbygging er den viktigste årsaken til tap av natur og det er viktigere enn noen gang å sikre en bærekraftig arealpolitikk. For at energiproduksjon skal være bærekraftig er det ikke tilstrekkelig at den er fornybar og har lavt utslipp, energien må også produseres på en måte som er mest mulig skånsom for den lokale naturen. I den forbindelse vil det for energianlegg være spesielt viktig med vurdering av ulike trasevalg for å redusere virkninger på miljø, samt reduksjon av samfunnskonflikter som er knyttet til fornybar energi. Fylkeskommunen mener det er uheldig at kravet om forhåndsmeldinger om kraftledninger på 132 kW endres. Fylkeskommunen ser at et slik forslag vil gi noen færre saker til NVE, samtidig savner vi en vurdering av hvilke konsekvenser endringene vil ha for kommunene våre.

Hensynet til kulturminner og kulturmiljø

Fylkeskommunen har ansvar for å ivareta nasjonale og vesentlig regionale verneinteresser og verneverdier i landskap, kulturmiljøer, anlegg samt enkeltminner i plansaker. Dette er det viktig at man hensyntar så tidlig som mulig i prosessen, når traseer og lokalisering av kraftledninger og energianlegg skal utredes. Dette gjelder spesielt kulturminner som er fredet etter kulturminneloven; enten det er automatisk fredning eller vedtaksfredning. Slike kulturminner skal tas hensyn til, og bør derfor kartlegges tidlig. Dersom en først blir klar over disse på et seint tidspunkt i prosessen, kan dette innebære at prosjektet ikke lar seg gjennomføre som planlagt.

Solkraftanlegg

Det er i dag ingen krav i KU-forskriften om en forutgående meldingsprosess med forslag til konsekvensutredningsprogram for solkraftverk. I disse tilfellene kan tiltakshaver starte konsesjonsprosessen med å gå rett på en søknad om konsesjon. Konsekvensutredningen skal inngå i søknaden.

Departementet foreslår nå å innføre et krav om melding med forslag til program for konsekvensutredninger for solkraftverk som er større enn 30 MWp³. Grensen foreslås satt til anlegg med installert effekt på over 30 MWp³, da anlegg over denne størrelsen kan være kontroversielle og/eller gi store virkninger for miljø og samfunn.

Som en følge av denne endringen foreslår departementet et eget punkt 30 i KU-forskriftens vedlegg I om «*Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning*» hvor denne bestemmelsen blir tatt inn. Det er allerede i dag en sterk oppfordring fra NVE om at tiltakshaver melder solkraftverk i denne størrelsen. Østfold fylkeskommune støtter en innføring av en plikt til å forhåndsmelde.

Vi viser ellers til vår uttalelse til endringer i energiloven og plan- og bygningsloven knyttet til solkraftanlegg på land, jf. egen høringssak av 19. desember.

Departementet foreslår også en hjemmel for at mindre solkraftverk skal omfattes av KU-forskriftens vedlegg II, slik at det ikke er noen tvil om at solkraftverk alltid skal konsekvensutredes. Det foreslås derfor et eget punkt 3 i KU-forskriftens vedlegg II om «*Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som skal vurderes nærmere*».

Østfold fylkeskommune mener at en meldingsfase kan være hensiktsmessig for alle parter i saker der det kan forventes store virkninger for miljø og samfunn. Østfold fylkeskommune mener derfor at forslaget om meldingsplikt for forslag til utredningsprogram for solkraftanlegg som krever 300 da (30MWp) er rimelig.

Vi har ingen flere merknader til saken.

Vennlig hilsen

Espen Nedland Hansen
Avdelingsleder
Selskjonsleder Miljø og
samfunnsplanlegging

Christine Stene
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Medsaksbehandler:

Kulturarv, arkeologi: Sigrid Mannsåker Gundersen

Nyere tids kulturminne og kulturlandskap: Ingeborg Hvidsten

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
STATENS VEGVESEN

Postboks 325
Postboks 1010 Nordre Ål